

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto

ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUS

**KUNTOUTTAVA SOSIAALITYÖ
-ERIKOISALAN
OPETUSSUUNNITELMA 2020—2022**

Kuntouttavan sosiaalityön erikoisalan opetussuunnitelman (70 op) rakenne:

1 ERIKOISALAOPINNOT (40 op)

- 1.1 Kuntouttavan sosiaalityön tehtävä ja paikka yhteiskunnassa (5 op)
- 1.2 Sosiaalinen kuntoutus, toimintakyky ja osallisuus (5 op)
- 1.3 Asiakkaiden ja työntekijöiden vastuut ja oikeudet aikuissosiaalityössä (10 op)
- 1.4 Kuntouttavan sosiaalityön orientaatiot (5 op)
- 1.5 Psykososiaalinen työote (5 op)
- 1.6 Haavoittuvuus ja trauman kohtaaminen (5 op)
- 1.7 Yhteisöllinen ja alueellinen työote (5 op)

2 KEHITTÄMIS- JA TUTKIMUSOPINNOT (20 op)

- 2.1 Kuntouttavan sosiaalityön tutkimus, arviointi ja kehittäminen (10 op)
- 2.2 Vuorovaikutuksen tutkimus tietoperustaisen kuntouttavan sosiaalityön vahvistajana (5 op)
- 2.3 Sosiaalityöntekijät ja asiakkaat tiedon tuottajina ja yhteiskunnallisina vaikuttajina (5 op)

3 TIETEELLIS-KÄYTÄNNÖLLINEN LOPPUTYÖ (10 op)

ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUS

Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavia, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia, joilla vastataan korkeakoulujen ja työelämän yhdessä määrittämiin työelämän osaamistarpeisiin.

Yliopistojen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija aiemman koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta 1) kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä määritellyllä työelämän osa-alueella, 2) hallitsee asiantuntijaroolin edellyttämän tieteellis-ammattillisen erikoisosaamisen ja sen yhteydet toimintaympäristöön, 3) pystyy tieteellistä tutkimustietoa tai taiteellisen toiminnan menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään erikoistumisalansa ammatillisia käytäntöjä ja 4) kykenee toimimaan yhteisöissä ja verkostoissa oman erikoistumisalansa asiantuntijana (Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista 794/2004; 20 a §).

Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen kohderyhmänä ovat henkilöt, jotka ovat suorittaneet yliopistollisen maisterin tutkinnon, joilla on oikeus harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia Suomessa (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015, 7 §) ja joilla on työkokemusta sosiaalityön tehtävistä.

KUNTOUTTAVAN SOSIAALITYÖN ERIKOISALA

Kuntouttavan sosiaalityön erikoisalan erikoissosiaalityöntekijöiden koulutus-tarve perustuu uudenlaisiin osaamisvaateisiin, jotka liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutokseen, vuonna 2015 tulleen Sosiaalihoitolain soveltamiseen, aikuissosiaalityön työprosessien ja sosiaalisen kuntoutuksen muutoshaasteisiin. Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa sosiaalityön asiantuntijuutta liittyen erityisesti työikäisten monimutkaisiin ongelmiin. Pitkäaikaistyöttömyys, päihde- ja mielenterveysongelmat, asunnottomuus, rikollisuus, köyhyys, huono-osaisuus, maahanmuutto ja syrjäytymisriskit luovat kasvavaa tarvetta kuntouttavan sosiaalityön erikoisosaamiselle. Erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on tuottaa erikoissosiaalityöntekijän asiantuntijuus, joka tarjoaa tiedolliset, taidolliset ja tutkimukselliset valmiudet toimia erikoisosaamista vaativissa sosiaalityöntekijän tehtävissä sosiaalihuollossa (erityisesti aikuissosiaalityössä), terveydenhuollon, työhallinnon ja kuntoutuksen organisaatioissa sekä sosiaalialan järjestöissä. Kuntouttavan sosiaalityön erikoistumiskoulutus kohdentuu vaativassa elämäntilanteessa elävien aikuisten parissa tehtävään työhön

niin yhteiskunnallisten muutosprosessien analyysin, palvelujärjestelmän vaikuttavuuden arvioinnin kuin ammatillisten vuorovaikutustaitojen syventämisen näkökulmasta. Koulutus vahvistaa valmiuksia ammattikäytäntöjen ja palvelujärjestelmän tutkivaan kehittämiseen sekä vaativissa asiakastyön tilanteissa tarvittavaa erityisosaamista ja vuorovaikutustaitoja.

Opinnot suoritettuaan sosiaalityöntekijä hallitsee kuntouttavan sosiaalityön tutkimuksellisen perustan, omaa korkeatasoiset tiedolliset ja taidolliset valmiudet vaativaan vuorovaikutus- ja muutostyöhön, asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ja sosiaalisen kuntoutuksen edistämiseen sekä erityisasiantuntijuuden kuntouttavan sosiaalityön palvelujen kehittämis- ja tutkimusosaamiseen. Osaamista-voitteet jakautuvat neljään päätavoitteeseen ja niitä tukeviin ja tarkentaviin osatavoitteisiin:

1. Hallitsee kuntouttavan sosiaalityön ajankohtaisen tutkimuksellisen ja teoreettisen keskustelun ja kykenee toimimaan kuntouttavan sosiaalityön asiantuntijatehtävissä
 - tuntee alan ajankohtaisen ja relevantin tutkimuksen yhteiskunnan ja palvelurakenteen muutoksesta sekä aikuissosiaalityön asiakasryhmien kuntoutumis- ja muutosprosesseihin vaikuttavista tekijöistä
 - tunnistaa sosiaalityön monialaiseen asiantuntijuuteen liittyvät odotukset ja vaatimukset
 - pystyy soveltamaan sosiaalityön uusinta tutkimuksellista ja teoreettista tietoa omassa työssä ja sen kehittämisessä
2. Kykenee toimimaan vaativissa tilanteissa elävien asiakasryhmien kanssa tehtävässä kuntouttavassa sosiaalityössä
 - kykenee yhdistämään sosiaalityön ja kuntoutuksen käsitteelliset ja toiminnalliset lähtökohdat vaativissa tilanteissa elävien asiakasryhmien kanssa tehtävässä sosiaalityössä ja kuntoutumisprosessien tukemisessa.
 - pystyy tunnistamaan ja arvioimaan huono-osaisuuteen vaikuttavia tekijöitä
 - kykenee soveltamaan ja kehittämään sosiaalityön työmenetelmiä moniammatillisissa palveluissa
 - osaa kohdata ja tukea psykososiaalisesti kuormittuneita, traumatisoituneita ja marginalisoituneita asiakkaita sekä heidän läheissuhteitaan ammatillisen työn ja vertaistuen avulla
 - omaa valmiudet rakenteelliseen työhön, jolla edistetään yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, ja jonka avulla kuntouttavan sosiaalityön asiantuntemus tuodaan osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon

suunnittelua ja päätöksentekoa kunnissa, järjestöissä ja yksityisellä sektorilla

- 3 Hallitsee sosiaalisen toimintakyvyn arvioinnin ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen toteuttamisen ja kehittämisen
 - omaa tiedolliset valmiudet toteuttaa sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen arviointeja sekä suunnitella, toteuttaa ja kehittää sosiaalisen kuntoutuksen palveluja moniammatillisesti
 - pystyy kehittämään kuntoutusneuvontaa ja palveluohjausta sekä eri sosiaali- terveys-, ja kuntoutuspalvelujen moniammatillista yhteensovittamista
 - omaa valmiudet kehittää kuntouttavan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi sekä taidot vahvistaa, arvioida ja kehittää erityistä tukea tarvitsevien asiakasryhmien kykyä selviytyä arkipäivän toiminnoista ja vuorovaikutussuhteista
- 4 Pystyy sosiaalityön osaamistaan ja sosiaalitieteellisiä tutkimus- ja kehittämismenetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään kuntouttavan sosiaalityön käytäntöjä ja palveluja
 - osaa soveltaa monipuolisesti tutkimus- ja kehittämistyön menetelmiä omassa työssä ja siihen liittyvässä tiedontuotannossa
 - kykenee suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan omaan työhön liittyviä tutkimus- ja kehittämishankkeita
 - osaa yhdistellä, tulkita ja soveltaa erikoisalansa asiantuntijätietoa erilaisissa monialaisissa ja moniammatillisissa asiantuntijayhteisöissä ja asiakasverkostoissa
 - omaa valmiudet tuottaa asiantuntijaraportteja, -selvityksiä ja käytäntötutkimuksia ja kykenee vaikuttamaan asiantuntijana päätöksentekoon ja yhteiskunnalliseen keskusteluun

OPINTOJEN KULKU

Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen suorittaminen kuntouttavan sosiaalityön erikoisalalla on mahdollista vain Lapin yliopistossa. Kuntouttavan sosiaalityön erikoisalalan koulutuksen järjestämisestä vastaa Lapin yliopisto ja yhteistyöyliopistoina koulutuksen toteuttamisessa ovat Tampereen yliopisto ja Turun yliopisto. Opetus järjestetään opetussuunnitelman pohjalta Rovaniemellä, Turussa ja Tampereella.

Erikoistumiskoulutus on yhteisesti suunniteltu ja toteutetaan yhteistyömallina niin, että kullekin kuntouttavan sosiaalityön erikoisalan toteuttajayliopistolle on määritelty opetussuunnitelmassa opintokokonaisuudet ja -jaksot, joiden toteutuksesta ja järjestämisestä kukin yliopisto vastaa (LaY 30 op, TaY 15 op, TY 15 op). Koulutukseen valitaan 20 opiskelijaa. Lapin yliopisto valitsee opiskelijat ja rekisteröi opiskelijan opintosuoritukset. Koulutus järjestetään yhteistyössä valtakunnallisen Sosnet-yliopistoverkoston kanssa, jonka koordinaatioyliopisto on Lapin yliopisto.

Yhteensä 70 opintopisteen laajuiset kuntouttavan sosiaalityön erikoisalan opinnot suoritetaan 2,5 vuodessa oman työn ohessa. Erikoistumiskoulutus toteutetaan vuosien 2020 - 2022 aikana. Opetus järjestetään monimuoto-opetuksena, joka sisältää lähiopetusjaksoja, verkko-opetusta, etätehtäviä ja itsenäistä opiskelua mahdollistaen koulutuksen suorittamisen työn ohessa. Koulutuksen resurssina käytetään vertaisoppimista. Koulutus sisältää yhteensä 10 kaksipäiväistä lähijaksoa Rovaniemellä, Turussa ja Tampereella, työssä oppimista ja lopputyötä tukevat ennakko- ja oppimistehtävät, vertaisohjauksen ja -arvioinnin sekä tieteellis-käytännöllisen lopputyön ja siihen liittyvän ohjauksen. Koulutuksessa hyödynnetään Lapin, Tampereen ja Turun yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstön ohella muita erikoisalan asiantuntijoita. Opinnot arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

OPETUSSUUNITELMA

1 ERIKOISALAOPINNOT (40 op)

1.1 Kuntouttavan sosiaalityön tehtävä ja paikka yhteiskunnassa (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija tunnistaa sosiaalityön tehtävän ja paikan yhteiskunnassa. Opiskelija ymmärtää eriarvoistumisen ja muutoksen merkitykset yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset. Opiskelija tunnistaa ajankohtaisen tutkimuksen ja keskeisten teorioiden avulla nykypäivän asiantuntijuuden haasteita ja mahdollisuuksia sosiaalityön eri toimintaympäristöissä. Lisäksi opiskelija asettaa henkilökohtaiset oppimistavoitteensa.

Oppimismuodot: Lähiopetusjakso (2pv, Rovaniemi): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus:

Jäppinen, Maija & Metteri, Anna & Rauhala, Pirkko-Liisa & Ranta-Tyrkkö, Satu (toim.) (2016): Kansainvälinen sosiaalityö – käsitteitä, käytäntöjä ja kehityskulkuja. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja. UniPress Global, Tallinn.

Juvonen, Tarja & Lindh, Jari & Pohjola, Anneli & Romakkaniemi, Marjo (toim.): Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2018. Unipress. Tallinna.

Mäntysaari Mikko & Pohjola, Anneli & Pösö, Tarja (toim.) (2009): Sosiaalityö ja teoria. PS-kustanus. Jyväskylä.

Pohjola, Anneli & Kemppainen, Tarja & Niskala, Asta & Peronius Nina (toim.) (2019): Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö. Vastapaino. Tampere

Pehkonen, Aini & Väänänen-Fomin, Marja (toim.) (2011): Sosiaalityön arvot ja etiikka. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Therborn, Göran 2014: Eriarvoisuus tappaa. Vastapaino. Tampere.

Sipilä, Anita 2011: Sosiaalityön asiantuntijuuden ulottuvuudet - Tiedot, taidot ja etiikka työntekijöiden näkökulmasta kunnallisessa sosiaalityössä

Beddoe, Liz. & Maidment, Jane (toim.) (2014): Social Work Practice for Promoting Health and Wellbeing. Critical Issues. Routledge.

Blomgren, Sanna & Karjalainen, Jouko & Karjalainen, Pekka & Kivipelto, Minna & Saikkonen, Paula & Saikku, Peppi (2016): Sosiaalityö, palvelut ja etuudet muutoksessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Metteri, Anna (2012): Hyvinvointivaltion lupaukset, kohtuuttomat tapaukset ja sosiaalityö. Tampere University Press.

Saari, Juho (2015): Huono-osaiset. Elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla. Gaudeamus.

Saikkonen Paula & Blomgren, Sanna & Karjalainen, Pekka & Kivipelto, Minna (2015): Poistaako sosiaalityö huono-osaisuutta? Kunnallisan alan kehittämistätiö.

Törrönen, Maritta & Hänninen, Kaija & Jouttimäki, Päivi & Lehto-Lundén, Tiina & Salovaara, Petra & Veistilä, Minna (toim.) (2016): Vastavuoroinen sosiaalityö. Gaudeamus.

Lisäksi kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Vastuutoteuttaja: Lapin yliopisto

Ajankohta: Tammikuu 2020

1.2 Sosiaalinen kuntoutus, toimintakyky ja osallisuus (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija vahvistaa osaamistaan sosiaalisen toimintakyvyn arvioinnissa sekä taitojaan suunnitella, toteuttaa ja kehittää sosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen palveluja moniammatillisesti terveys-, kuntoutus-, työllisyys- ja sosiaalipalveluissa.

Oppimismuodot: Lähiopetusjakso (2pv, Rovaniemi): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus:

Autti-Rämö, Ilona & Salminen, Anna-Liisa & Rajavaara, Marketta & Ylinen, Aarne (toim.) (2016): Kuntoutuminen. Duodecim

Juvonen-Posti, Pirjo 2018: Work-related rehabilitation for strengthening working careers – a multiperspective and mixed methods study of its mechanisms.

Kannasoja, Sirpa (2013): Nuorten sosiaalinen toimintakyky. University of Jyväskylä.

Lindh, Jari & Härkäpää, Kristiina & Kostamo-Pääkkö, Kaisa (2018): Sosiaalinen kuntoutuksessa. Lapin yliopistokustannus.

Lindh, Jari & Hautala, Sanna & Romakkaniemi, Marjo 2018: Sosiaalityön asiantuntijuuden rakentuminen heikoimmassa asemassa olevien kanssa tehtävässä työssä. Teoksessa: Tarja Juvonen, Anneli Pohjola, Jari Lindh ja Marjo Romakkaniemi (2018): Sosiaalityö ja uusi asiantuntijuus. UniPressGlobal. Tallinna, 39-56

Mattila-Aalto, Minna (2009): Kuntoutusosallisuuden diagnoosi. Tutkimus entisten rappiokäyttäjien kuntoutumisen muodoista, mekanismeista ja mahdollisuuksista. Kuntoutusssäätiön tutkimuksia.

Romakkaniemi, Marjo & Lindh, Jari & Laitinen, Merja 2018: Nuorten aikuisten osallisuus ja sosiaalinen kuntoutus Lapissa. Kela

Tuusa, Matti & Ala-Kauhaluoma, Mika (2014): Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportteja ja muistioita 2014:42

Vastuutoteuttaja: Lapin yliopisto

Ajankohta: Marraskuu 2020

1.3 Asiakkaiden ja työntekijöiden oikeudet ja vastuut aikuissosiaalityössä (10 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija tunnistaa yhteiskunnallisten ja palvelujärjestelmän muutosten vaikutukset vastuisiin ja oikeuksiin sekä aikuissosiaalityön työntekijöiden että asiakkaiden näkökulmasta. Lisäksi hän hallitsee keskeisen lainsäädännön oikeuksineen, velvolluuksineen, mahdollisuuksineen ja rajoituksineen ja osaa suhteuttaa niitä sosiaalityön eettisiin periaatteisiin. Erikoistuva opiskelija vahvistaa oikeudellista ja eettistä osaamistaan erityisesti vaativissa tilanteissa elävien ja erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden kuntoutumisen edistäjänä ja motivoijana, osallisuuden vahvistajana, asianajajana ja syrjäytymisen estäjänä.

Oppimismuodot:

1. Lähiopetusjakso 5 op (2 pv, Tampere): Ennakkotehtävä ja siihen liittyvä kirjallisuus, luennot ja ryhmäkeskustelut.

2. Verkkokurssi 5 op: Omaan työhön liittyvien erityistä tukea tarvitsevien asiakastapausten kuvaaminen oikeuksien ja vastuiden näkökulmasta sekä niiden erittely erikseen osoitettavan kirjallisuuden kautta (ryhmätyömuotoinen oppimistehtävä).

Oheiskirjallisuus lähiopetusjaksolle ja verkkokurssille:

Granfelt, Riitta (2016) Vankilasta desistanssipolun kautta kotiin. Teoksessa Kirsi Juhila & Teppo Kröger (toim.) Siirtymät ja valinnat asumispoluilla. SoPhi, 60–84.

Hänninen, Sakari & Karjalainen, Jouko & Lehtelä, Kirsi-Marja (toim.) (2007): Pääsy kielletty! Poiskäännyttämisen politiikka ja sosiaaliturva. Stakes.

Juhila, Kirsi (2018) Aika, paikka ja sosiaalityö. Vastapaino (erityisesti sivut 167–185, 208–227 ja 253–262).

Juhila, Kirsi & Hall, Christopher & Raitakari, Suvi (toim.) (2017): Responsibilisation at the margins of welfare. Routledge.

Kalliomaa-Puha, Laura & Tuovinen, Anna-Kaisa (toim.) (2017): Sosiaaliturvan rajoilla: Kirjoituksia kansainvälisestä sosiaalioikeudesta. Kela.

Miettinen, Riikka & Romakkaniemi, Marjo & Laitinen, Merja (2018) Historialliset painolastit asiakkaiden aseman haastajina. Teoksessa Anneli Pohjola, Maarit Kairala, Hannu Lyly & Asta Niskala (toim.): Asiakkasta kehittäjäksi ja vaikuttajaksi. Vastapaino, 15–37.

Närhi, Kati & Kokkonen, Tuomo & Matthies, Aila-Leena (2014) Asiakkaiden osallisuus ja työntekijöiden harkintavalta palvelujärjestelmässä. Janus 22 (3) 2014, 227–244.

Pehkonen, Aini & Kekoni, Taru & Kuusisto, Katja (toim.) (2019) : Oikeus päihdehuoltoon. Vastapaino.

Ranta, Johanna & Raitakari, Suvi & Juhila, Kirsi 2017. Vastuuneuvottelut huumeidenkäyttäjien asunnottomuuden toiminnallisissa loukuissa. Yhteiskuntapolitiikka 82(2), 165-175.

Rautiainen, Pauli (2016) Sosiaaliset oikeudet ihmisoikeuksina. Teoksessa Eeva Nykänen & Laura Kalliomaa-Puha & Yrjö Mattila (toim.) Oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 20–37.

Saario Sirpa & Räsänen Jenni-Mari & Raitakari Suvi & Banks Sarah & Juhila Kirsi (2018) Doing 'ethics work' together: Negotiating service users' independence in community mental health meetings. Ethics and Social Welfare. 12(4), 370-386.

Virokannas, Elina (2019) Treatment Barriers to Social and Health Care Services from the Standpoint of Female Substance Users in Finland. *Journal of Social Service Research*. <https://doi.org/10.1080/01488376.2019.1598532>.

Vastuutoteuttaja: Tampereen yliopisto

Ajankohta: Syyskuu 2020

1.4 Kuntouttavan sosiaalityön orientaatiot (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija tuntee sosiaalityön eri toimintaympäristöille yhteisiä ydinkysymyksiä sekä niiden erityisiä painopistealueita. Hän tunnistaa kuntouttavan sosiaalityön työorientaatioita ja menetelmiä sekä osaa soveltaa niitä aikuissosiaalityön erityisosaamista vaativissa ympäristöissä ja tilanteissa.

Oppimismuodot: Lähiopetusjakso (2 pv Rovaniemi). Luennot ja ryhmäkeskustelut, ryhmämuotoinen omaan työhön kiinnittyvä, kirjallisuutta ja luentoja hyödyntävä oppimistehtävä verkossa.

Oheiskirjallisuus:

Günther, Kirsi & Raitakari, Suvi & Juhila, Kirsi & Saario, Sirpa & Kulmala Anna & Kaartamo Riina (2013:) Asiakaslähtöisyys vakavaa mielen sairautta sairastavien nuorten aikuisten kuntoutuskurssilla: etnometodologinen tapaustutkimus. Tampere.

Hautala, Sanna & Hakkarainen, Pekka & Kuussaari, Kristiina & Kataja, Kati & Kailanto, Sanna 2018: Huume kuviodien väkivaltainen toimijuus. *Oikeus* 2018 (47); 1: 12–28.

Hautala, Sanna & Kaarakka, Olli 2018: Vankilasta vapautuminen sosiaalisen kuntoutuksen haasteena. Teoksessa: Härkäpää, Kristiina; Kostamo-Pääkkö, Kaisa & Lindh, Jari (toim.): Sosiaalinen kuntoutuksessa. Lapland University Press. Rovaniemi, 318-344.

Hiitola, Johanna & Anis, Merja & Turtiainen, Kati 2018: Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi — Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä.

Juhila, Kirsi & Kröger, Teppo (toim.) (2016): Siirtymät ja valinnat asumispoluilla. Jyväskylä: SoPhi.

Linderborg, Henrik & Suonio, Mari & Lassila, Tytti (toim.) (2014): Sosiaalityö ja sosiaalinen tuki rikosseuraamusalalla. Helsinki. Rikosseuraamuslaitos.

Metteri, Anna & Valokivi, Heli & Ylinen, Satu (toim.) (2014) Terveys ja sosiaalityö. PS-kustannus. Jyväskylä.

Pehkonen, Aini & Kekoni, Taru & Kuusisto, Katja 2019: Oikeus päihdehuoltoon. Vastapaino.

Pohjola, Anneli & Laitinen, Merja & Seppänen, Marjaana (toim.) (2014): Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja UNIpress Global, Tallinn.

Tarvainen, Laura & Hautala, Sanna 2018: Paperittomuuteen pakotetut. Oikeus 2018 (47); 4: 338–357

Salovaara, Ulla 2019: Rikoksista tuomitut naiset: yhteisöstä erottaminen ja takaisin liittymisen mahdollisuudet. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja.

Väyrynen, Sanna & Kostamo-Pääkkö, Kaisa & Ojaniemi, Pekka (toim.) (2015): Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. UniPress Global. Tallinn.

Vastuutoteuttaja: Lapin yliopisto

Ajankohta: Tammikuu 2021

1.5 Psykososiaalinen työote

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija syventää ymmärrystään vaikeassa tilanteessa elävien aikuissosiaalityön asiakkaiden parissa tehtävästä psykososiaalisesta työstä. Hän vahvistaa valmiuksiaan tehdä psykososiaalista työtä ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan kohdata asiakas. Lisäksi erikoistuva opiskelija tunnistaa psykososiaalisen työn haasteet ja mahdollisuudet. Hän osaa arvioida, tutkia ja kehittää omaa ja työyhteisönsä psykososiaalisen työn osaamista.

Oppimismuodot:

Lähiopetusjakso (2 pv, Turku): Luennot, ryhmäkeskustelut, oppimistehtävä ja siihen liittyvä verkkokeskustelu.

Oheiskirjallisuus:

Björkenheim, Johanna (2018): Towards biographical agency in health social work. University of Helsinki, Faculty of Social Sciences, Department of Social Studies. Helsinki: University of Helsinki.

Granfelt, Riitta (1993): Psykososiaalinen orientaatio sosiaalityössä. Teoksessa Riitta Granfelt, Harri Jokiranta, Synnove Karvinen, Aila-Leena Matthies & Anneli Pohjola (toim.) Monisärmäinen sosiaalityö. Helsinki: Sosiaaliturvan Keskusliitto, 175–227.

Granfelt, Riitta (2015): Asumissosiaalinen työ: Kotiin ja rikollisuudesta irti? Y-säätiön julkaisuja.

Jokinen, Arja (2016): Asiakkaan ja työntekijän välinen suhde. Teoksessa Maritta Törrönen & Kaija Hänninen & Päivi Jouttimäki & Tiina Lehto-Lundén & Petra Salovaara & Minna Veistilä (toim.) Vastavuoroinen sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus University Press, 138-147.

Järvinen, Minna-Kaisa (2015): Asiakas-työntekijäsuhde rikosseuraamusallalla. Dialoginen arviointi tiedontuotannon tapana. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 2013.

King, Robert, Lloyd, Chris & Meehan, Tom (2007): Handbook of psychosocial rehabilitation. Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd.

Kiuru, Hanna (2015): Tragedian tarina. Nuoren itsemurhaan päättynyt elämä vanhemman kertomana. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C.

Kokko, Riitta-Liisa & Veistilä, Minna (2016): Sosiaalityö ja sosiaalinen kuntoutus yhteistyönä. Teoksessa Maritta Törrönen & Kaija Hänninen & Päivi Jouttimäki & Tiina Lehto-Lundén & Petra Salovaara & Minna Veistilä (toim.) Vastavuoroinen sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus University Press, 220-230.

Kuusisto, Katja & Ekqvist, Eeva (2016): Aikuissosiaalityön asiakkaiden kokemus asiakkuuden vaikutuksesta elämäntilanteen muutokseen. Yhteiskuntapolitiikka 81:6, 655-669.

Rissanen, Päivi (2015): Toivoton tapaus? Autoetnografia sairastumisesta ja kuntoutumisesta. Kuntoutussäätiö.

Romakkaniemi, Marjo (2011): Masennus. Tutkimus kuntoutumisen kertomusten rakentumisesta. Lapin yliopisto. Acta Universitatis Lapponiensis 209.

Romakkaniemi, Marjo (2014): Masennuksen sosiaaliset ulottuvuudet ja sosiaalityön asiantuntijuus masennuksen hoidossa ja kuntoutuksessa. Teoksessa Anna Metteri & Heli Valokivi & Satu Ylinen (toim.) Terveys ja sosiaalityö. Jyväskylä: PS-kustannus, 142-173.

Romakkaniemi, Marjo & Väyrynen Sanna (2011): Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien kokemuksia psykososiaalisesta kuntoutuksesta. Teoksessa Suikkanen, Asko & Lindh, Jari (toim.): Kuntoutus muutoksessa. Lapin yliopistokustannus. Rovaniemi, 135–151.

Ruch, Gillian., Turney, Danielle. and Ward, Adrian. (2018) (eds): Relationship-based Social Work: Getting to the Heart of Practice. Second Edition, London, Jessica Kingsley Publishers.

Vuori, Jaana (2015): Kotouttaminen arjen kansalaisuuden rakentamisena. Yhteiskuntapolitiikka 80 (2015):4, 395-404.

Lisäksi kurssilla osoitettava kirjallisuus

Vastuutoteuttaja: Turun yliopisto

Ajankohta: Toukokuu 2021

1.6 Haavoittuvuus ja trauman kohtaaminen

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija syventää osaamistaan vaikeassa tilanteessa elävien sosiaalityön asiakkaiden haavoittuvuuden kohtaamisessa. Hän tunnistaa ja ymmärtää trauman vaikutuksia asiakkaiden elämään. Erikoistuva opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan ja eettistä ymmärrystään kohdata traumatisoitunut asiakas. Hän tunnistaa sijaistraumatisoitumisen riskit ja oireet. Lisäksi hän osaa muodostaa asiakkaan kuntoutumisen tarpeesta lähteviä yhteistyöverkostoja.

Oppimismuodot:

Lähiopetusjakso (2 pv, Turku): Luennot, ryhmäkeskustelut ja oppimistehtävä sekä verkkokeskustelut.

Oheiskirjallisuus:

Aho, Anna Liisa & Paavilainen, Eija (2017): Kriisitilanteessa olevien ihmisten haastattelu. Teoksessa Hyvärinen, Matti & Nikander, Pirjo & Ruusuvoori, Johanna (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 290–308.

Brown Kate (2011): "Vulnerability": handle with care. Ethics and Social Welfare 5, 313–21.

Brown, Kate; Ecclestone, Kathryn; Emmel, Nick (2017): The Many Faces of Vulnerability. Social Policy and Society 16 (3), 497-510.

Fawcett, Barbara (2009): Vulnerability: questioning the certainties in social work. International Social Work 52, 473–84.

Granfelt, Riitta (2013): Asumissosiaalinen työ läsnäolotyönä – Kokemuksia naisten yhteisöstä. Teoksessa Laitinen, Merja & Niskala, Asta (toim.) Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä. Vastapaino.

Haaramo, Soili & Palonen, Kirsti (toim.) (2003): Trauman monet kasvot. Psykykinen trauma sisäisenä kokemuksena. Therapie-säätiö.

Hiltunen, Tarja (2016): Äitien kokemuksia lasten huostaanotoista. Janus vol. 24 (3) 2016, 265–272.

Honkatukia, Päivi (2011): Uhrin rikosprosessissa – haavoittuvuus, palvelut ja kohtelu. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 252. Hakapaino: Helsinki.

Rogers, Anne & Pilgrim, David (2010): A sociology of mental health and illness. Maidenhead, England : Open University Press.

Salo, Paula, Rantonen, Otso, Aalto, Ville, Oksanen, Tuula, Vahtera, Jussi, Junnonen, Sanna Riitta, Baldschun, Andreas, Väisänen, Raija, Mönkkönen, Kaarina & Hämäläinen Juha (2016): Sosiaalityöntekijöiden hyvinvointi. Sosiaalityön kuormittavuus, voimavaratekijät ja sosiaalityöntekijöiden mielenterveys. Helsinki: Työterveyslaitos.

Suokas-Cunliffe, Anne (2015) (toim.): Häpeästä myötätuntoon. Näkökulmia vakavaan traumatisoitumiseen. Traumapsykoterapiakeskus.

Virokannas, Elina, Liuski, Suvi & Kuronen Marjo (2018): The contested concept of vulnerability – a literature review. European Journal of Social work. <https://doi.org/10.1080/13691457.2018.1508001>

Lisäksi kurssilla osoitettava kirjallisuus

Vastuutoteuttaja: Turun yliopisto

Ajankohta: Marraskuu 2021

1.7 Yhteisöllinen ja alueellinen työote

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija tunnistaa yhteisöjen ja alueiden merkityksen osana kuntouttavaa sosiaalityötä. Hän ymmärtää paikallisten elinympäristöjen ja yhteisöllisten sidosten merkityksen ihmisten elämänsä mukana lukien niiden eriarvoisuuteen liittyvät ulottuvuudet. Hän vahvistaa erilaisten yhteisöjen parissa tehtävää sosiaalityön osaamistaan, erityisesti jalkautuvan sosiaalityön erilaisia muotoja.

Oppimismuodot:

Lähiopetusjakso (2pv, Turku): Luennot ja ryhmäkeskustelut, ryhmämuotoinen omaan työhön kiinnittyvä, kirjallisuutta ja luentoja hyödyntävä oppimistehtävä verkossa.

Oheiskirjallisuus:

Junnilainen, Lotta (2019): Lähiökylä. Tutkimus yhteisöllisyydestä ja eriarvoisuudesta. Tampere: Vastapaino.

Juvonen, Tarja (2015): Sosiaalisesti kontrolloitu, hauraasti autonominen. Nuorten toimijuuden rakentuminen etsivässä työssä. Nuorisotutkimusverkosto.

Juvonen, Tarja H. & Romakkaniemi, Marjo K. (2018): Between mobility and belonging: the meanings of locality among youth in Lapland in the transition to adulthood. *Young* 27 (4), 321-335.

Pohjola, Anneli & Laitinen, Merja & Seppänen, Marjaana (2014) (toim.): Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja UNIpress Global, Tallinn.

Ranta-Tyrkkö, Satu (2010): At the Intersection of Theatre and Social Work in Orissa, India: Natya Cheeta and its Theatre (Teatterin ja sosiaalityön leikkauspisteessä Intian Orissassa – Natya Chetana. Tampereen yliopisto. *Acta Universitatis Tamperensis* 1503.

Rasinkangas, Jarkko (2013): Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla. Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumispreferensseistä. Turku: Siirtolaisuusinstituutti. *Tutkimuksia A* 43.

Roivainen Irene, Kostainen Tuula & Metteri Anna (2019): Yhteisösosiaalityötä muuttuvassa toimintaympäristössä. Teoksessa Anneli Pohjola, Tarja Kemppainen, Asta Niskala & Nina Peronius (toim.): Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö, 277-301.

Roivainen, Irene & Ranta-Tyrkkö, Satu (toim.) (2016): Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. UniPress Global. Tallinn.

Stepney, Paul & Popple, Keith (2008): *Social Work and the Community: a Critical Context for Practice*. Palgrave: Macmillan.

Van Aerschot Lina & Häikiö Liisa & Snellman Karita & Kallinen Yrjö (2016): Nuoret, pienituloisuus ja asuinalueiden eriytyminen. Lähiössä asuvien nuorten käsitteitä taloudellisesta niukkuudesta. *Yhteiskuntapolitiikka* 81:5, 540-550.

Van Aerschot, L., & Salminen, J. (2018): Hyvä, paha lähiö: nuoret ja asuinalueella syntyvä sosiaalinen pääoma. *Sosiologia*, 55 (3), 248-262.

Väyrynen, Sanna & Kostamo-Pääkkö, Kaisa & Ojaniemi, Pekka (2015) (toim.): Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. UniPress Global. Tallinn.

Vastuutoteuttaja: Turun yliopisto

Ajankohta: Tammikuu 2022

2 TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOPINNOT (20 op)

2.1 Kuntouttavan sosiaalityön tutkimus, arviointi ja kehittäminen (10 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija hallitsee kuntouttavan sosiaalityön kohdeilmiöitä ja niiden haltuun ottamista tutkimuksellisesti. Tämän lisäksi opiskelija osaa arviointi- ja vaikuttavuustutkimuksen peruskäsitteet ja – suuntaukset ja kykenee soveltamaan niitä monipuolisesti arviointi- ja kehittämistyössä.

Oppimismuodot: 1) Lähiopetusjakso (5 op) (2pv, Rovaniemi): Tutkimussuunnitelman laatiminen ennakkotehtävänä, luennot ja ryhmätyöskentely ja 2) Kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä (5 op)

Oheiskirjallisuus ennakkotehtävään:

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (2010): Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus. Jyväskylä.

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (2010): Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus. Jyväskylä.

Ronkainen, Suvi & Pehkonen, Leila & Lindblom-Ylänne, Sari & Paavilainen, Eija (toim.) (2011): Tutkimuksen voimasanat. WSOYpro Oy. Helsinki.

Laitinen & Hurtig: Ajattele itse!

Alasuutari, Pertti: Laadullinen tutkimus

Salminen, Ari 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto.

Pohjola, Anneli (toim.) (2003): Eettisesti kestävä sosiaalityöntutkimus. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 47. Lapin yliopisto. Rovaniemi.

Oppimistehtävään liittyvä kirjallisuus:

Darler-Larsen, Peter 2005: Vaikuttavuuden arviointi. Stakes.

Grinnel Richard M. & Unrau, Yvonne A. (toim.) (2011): Social Work Research and Evaluation. Foundations of Evidence-Based Practice. Oxford University Press.

Kivipelto, Minna & Blomgren, Sanna & Karjalainen, Pekka & Saikkonen, Paula (2013): Vaikuttavaa aikuissosiaalityötä - arviointimalleista mittareihin - Tutkimus- ja kehittämishankkeen loppuraportti. THL.

Patton, Michael Quinn (2010) Developmental evaluation: Applying complexity concepts to enhance innovation and use. New York, London: Guildford Press

Pohjola, Anneli & Kemppainen, Tarja & Väyrynen, Sanna (2012): Sosiaalityön vaikuttavuus. Lapin yliopistokustannus.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu (2009): Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistumiseen ja tiedontuotantoon. Tampere. Tampereen yliopistopaino.

Yliruka, Laura (2015). Itsearviointi reflektiivisenä rakenteena. Kuvastin - menetelmän toimivuus, käyttöönotto ja kehittäminen. Heikki Waris - instituutin tutkimuksia 1:2015.

Lisäksi kurssilla osoitettava kirjallisuus

Vastuutoteuttaja: Lapin yliopisto

Ajankohta: Toukokuu 2020

2.2 Vuorovaikutuksen tutkimus tietoperustaisen kuntouttavan sosiaalityön vahvistajana (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija tuntee diskursiivisiin lähestymistapoihin nojaavat institutionaalisten ja ammatillisten vuorovaikutustilanteiden tutkimusperinteet. Hän ymmärtää kielenkäytön, kategorisointien ja kasvokkaisten kohtaamisten merkityksen kuntouttavassa työssä. Lisäksi opiskelijalla on valmiuksia soveltaa vuorovaikutuksen tutkimukseen perustuvia otteita ja orientaatioita omassa työssään ja sen kehittämisessä.

Oppimismuodot: Lähiopetusjakso 5 op (2 pv, Tampere): Ennakkotehtävä, luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja erikseen jaettavaan kirjallisuuteen perustuva essee.

Oheiskirjallisuus lähiopetusjaksolle:

Hall, Christopher & Juhila, Kirsi & Matarese, Maureen & van Nijnatten, Carolus (toim.) (2014): Analysing social work communication – discourse in practice. Routledge.

Jokinen, Arja (2012): Kategoriat, instituutiot ja sosiaalisen järjestyksen tuottaminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.): Kategoriat, kulttuuri ja moraalit: johdatus kategoria-analyysiin. Vastapaino, 227–226.

Heritage, John & Clayman, Steven (toim.) (2010): Talk in action – interactions, identities, and institutions. Wiley-Blackwell.

Juhila, Kirsi (2004): Sosiaalityön vuorovaikutuksen tutkimus – historiaa ja nyky-suuntauksia. Janus 12(2), 155–183.

Mönkkönen, Kaarina (2018): Vuorovaikutus asiakastyössä: Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Gaudeamus.

Seikkula, Jaakko & Arnkil, Tom Erik (tulossa 2019): Ennakointidialogeja kunnioittavan kohtaamisen tueksi. Gaudeamus.

Vastuutoteuttaja: Tampereen yliopisto

Ajankohta: Syyskuu 2021

2.3 Sosiaalityöntekijät ja asiakkaat tiedon tuottajina ja yhteiskunnallisina vaikuttajina (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija kykenee tuottamaan tietoa, selvityksiä ja raportteja sosiaalityön käytännöistä ja kohdeilmiöistä vaikuttamistyön tueksi. Opiskelija vahvistaa osaamistaan asikkaiden kanssa yhdessä tehtävässä kehittämistyössä ja asiantuntijuuttaan päätöksenteossa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Oppimismuodot: Lähiopetusjakso (2pv, Rovaniemi): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä

Oheiskirjallisuus:

Hänninen, Sakari & Karjalainen, Jouko & Lahti, Tuukka (toim.) (2005): Toinen tieto: Kirjoituksia huono-osaisuuden tunnistamisesta. Helsinki. Stakes

Kairala, Maarit & Niskala Asta & Pohjola, Anneli (toim.) (2017): Asiakkaasta kehittäjäksi ja vaikuttajaksi.

Kivipelto, Minna & Saikkonen, Paula (2013): Tiedon tuotanto ja vaikuttavuus-tieto sosiaalityössä. Yhteiskuntapolitiikka 78 (2013):3

Palsanen, Kati (2013): Yhteistutkiminen – opas sosiaalityöhön. Soccan työpapereita 2013:3.

Ruch, Gillian & Julkunen, Ilse (2016): Relationship-Based Research in Social Work. Understanding Practice Research. Jessica Kingsley Publishers.

Satka, Mirja & Julkunen, Ilse & Kääriäinen, Aino & Poikela, Ritva & Yliruka, Laura & Muurinen, Heidi (toim.) (2016): Käytäntötutkimuksen taito. Helsinki. Unigrafia.

Vastuutoteuttaja: Lapin yliopisto

Ajankohta: Toukokuu 2022

3 TIETEELLIS-KÄYTÄNNÖLLINEN LOPPUTYÖ (10 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija kykenee sosiaalityön ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tuloksia ja menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään kuntouttavan sosiaalityön ammatillisia käytäntöjä.

Oppimismuodot: Lopputyö voi sisältää 1) työpaikalla toteutettavan kehittämistehtävän ja sen raportoinnin, 2) artikkelin vertaisarvioidussa tai muussa asiantuntijajulkaisussa tai 3) vaativan tutkimus- ja/tai kehittämishankkeen suunnitelman tai meneillään olevan hankkeen raportoinnin tai 4) kirjallisuuskatsauksen tieteellisistä teksteistä. Opiskelija sopii lopputyönsä aiheen ja toteutuksen erikoisalan vastuuopettajien kanssa. Opiskelija toteuttaa tieteellis-käytännöllisen lopputyön yliopiston ja mahdollisuuksien mukaan työpaikan ohjausta sekä muiden erikoisalan opiskelijoiden vertaistukea hyödyntäen. Lopputyö voidaan tehdä myös yhteistyönä useamman opiskelijan kesken.

Vastuutoteuttaja: Lapin yliopisto

Ajankohta: 2020–2022. Tavoitteellinen valmistumisaika kevät 2022.